

# O KREŠIMIRU ZIDARIĆU

PREMIJERE

MEĐUNARODNA  
SCENA

ONI KOJI  
DOLAZE...

AKTUALNOSTI

DRUGA  
STRANA

VOX  
HISTRIONIS

IZ POVIJESTI

TEORIJA

NOVE KNJIGE

DRAME

Naše ovogodišnje znanstveno savjetovanje u prvi plan stavlja autorske osobnosti u suvremenoj hrvatskoj drami i kazalištu. Stoga mi se izbor Krešimira Zidarića (1933. – 1998.) za temu moga izlaganja učinio u potpunosti primjerenim.

U pitanju je istaknut glumac, koji je u svome radnom vijeku ostvario pregršt sjajnih uloga, a uz to u pitanju je i istinska osobnost, čovjek koji je svojim sveukupnim djelovanjem u kazalištu učinio mnogo dobra i na izravan i na neizravan način.

I mada ću u ovome tekstu nastojati objektivno procijeniti njegovo značenje u suvremenom hrvatskom kazalištu, neću bježati ni od toga da govorim o njemu i iz subjektivnog rakursa, kao o dugogodišnjem prijatelju i suradniku, dajući više prostora i našim zajedničkim kazališnim projektima.

Još kao srednjoškolac, sedamdesetih godina prošloga stoljeća, gledao sam Zidarića u Krležinu *Kraljevu* u režiji Dine Radojevića u Dramskom kazalištu "Gavella", a gledao sam ga i kao Bukaru u Brešanovoj *Mrduši* u Teatru ITD.

Taj prvi, nezaboravni Bukara bio je Zidarićev, Brešanov i Violićev snažni kritički i umjetnički komentar na sve "Bukare" i primitivce onoga doba.

Desetak godina kasnije saznat ću od Zidarića osobno s koliko se angažmana i strasti zauzimao za suvremene hrvatske dramatičare i njihovo mjesto na našim scenama.

Kao učenik Branka Gavella, koga je iznimno cjenio,

Zidarić je bio strastveni čitatelj koji je znao prepoznati i cijeniti kvalitetan kazališni tekst. Držao je da se svaki dramski pisac sudbinski treba povezati s kazalištem, upoznati ga iznutra, te da s glumcima i redateljima treba gutati prašinu i dijeliti dobro i zlo.

Smatrao je da se dramski tekst, ma kakav bio, može dovršiti i dobiti svoju kazališnu puninu tek na pokusima, u interakciji između pisca, glumaca i redatelja.

Nebrojeno puta Krešimir Zidarić naglašavao je da je kazalište sintetička umjetnost i da bez obzira djelovali mi u njemu kao pisci, glumci, redatelji, scenografi, dramaturzi ili kostimografi, moramo poznavati i razumijevati i one druge, one bez kojih se ni naš talent ni naše umijeće ne može ostvariti na najbolji način.

Kritički se Zidarić osvrtao na kabinetske pisce, nerijetko i s njima ulazeći u raspravu i pozivajući ih da postanu dio živoga kazališnog mehanizma, kako bi njihove dramske priče, likovi i dijalozi dobili na potrebnoj uvjerenosti.

Zidarić je bio u prvoj skupini mladih glumaca koji su s profesorom Brankom Gavellom osnovali Zagrebačko dramsko kazalište, koje će tridesetak godina potom promijeniti ime u Dramsko kazalište "Gavella".

Istinski je volio taj teatar pa je dugih jedanaest godina bio na njegovu čelu (1971. – 1982.), boreći se svim silama da taj teatar sačuva visoku zanatsku i umjetničku razinu.

Tih jedanaest godina rukovođenja važnim zagrebačkim i hrvatskim kazalištem stavilo je glumca Zidarića u

---

drugi plan, a čovjeku Zidariću taj je nezahvalni posao narušio zdravlje pa se nakon drugog infarkta povukao s dužnosti.

Nedugo potom Zidarić se vraća glumi punom parom, tako da je u osamdesetim godinama izgradio seriju upečatljivih uloga, od kojih svakako treba spomenuti ulogu Ignjata Glembaja u predstavi *Gospoda Glembajevi*, redatelja Petra Večeka, 1984. godine, u kojoj je njegova pobunjenog sina Leonea igrao Rade Šerbedžija.

U devedesetim godinama Zidarić će s mnogo ljubavi i strasti voditi brojne kazališne radionice u Teatru Bagatella, u Otvorenom učilištu, u Gradskom kazalištu Požega i na "Novigradskom proljeću".

Istinski je Zidarić uživao u pomaganju glumcima amaterima, kao i studentima glume koji su tek ulazili u profesionalni kazališni život. Želio je da svi budu sretni i ispunjeni u kazalištu. Za njega kazalište nije bilo tek neobvezna igra, nego sudbinski važno propitivanje života i našega mjesta u suvremenosti.

Po njegovu mišljenju, kazališno iskustvo nije ni po čemu bilo manje vrijedno od životnog iskustva, čak naprotiv, držao je da čovjek djelujući u teatru može dodirnuti spoznaje skrivene u običnom životu.

Pošto sam ja tih godina vodio škole dramskog pisanja, često mi se znalo dogoditi da me Zidarić pozove da gostujem kod njegovih "glumaca", a ja sam njega redovito zvao da gostuje kod mojih "pisaca".

U svim tim prigodama, Zidarić je naglašavao da je kazalište sintetička umjetnost, da svaki glumac mora poznavati književnost i dramaturgiju, a da opet nijedan dramatičar ni redatelj ne smije zaboraviti na glumce, na njihovu muku, na njihove praktične probleme i zadatke koje moraju rješavati na sceni.

Inzistirao je na dramaturgiji baš svakog pa i najmanjeg lika, upozoravajući pisce da svaki lik koji ulazi na scenu donosi cijeli život.

Krešimir Zidarić bio je moj prvi Tolstoj u drami *Čehov je Tolstoj rekao zbogom*. Ulogu Tolstoja napisao sam baš za njega. I tek što je radna verzija teksta bila dovršena, u kasno proljeće 1988. godine, sa Zidarićem i drugim glumcima, u privatnim stanovima, upriličili smo nekoliko čitanja i dugih razgovora, kako bih ja kao pisac

mogao doraditi svoje likove i dijaloge te drame.

Godine 1990. u Teatru ITD nastavili smo taj posao s redateljem Mirom Medimorcem, s kojim smo pripremili praiizvedbu.

Bio sam sretan što je tu predstavu odlično prihvatila i kritika i publika, a Zidarić je po mišljenju mnogih bio sjajan Tolstoj.

U proteklim godinama dogodilo se još nekoliko premijernih izvedbi te moje drame, a slučaj je htio da je baš danas (25. veljače 2006.), kada čitam ovo izlaganje o mom prvom Tolstoj, u Washingtonu sedma premijera teksta *Čehov je Tolstoj rekao zbogom* u izvedbi Rockville Little Theatrea.

U proljeće 1991. godine Krešimir Zidarić glumio je i režirao praiizvedbu moje komedije *Muš moje žene*. Za partnera je odabrao Žarka Potočnjaka.

Rad na toj predstavi, u kojoj je Zidarić imao dvostruki zadatak, za mene je bio ogledan primjer istinskoga kazališnog laboratorija u kome je moja komedija doživjela bitnu transformaciju i kazališno ispunjenje, prešavši put od početnog komediografskog krokija do zaokruženog teksta.

Čak je i naslov te komedije, na Zidarićev poticaj, od nespretnog *Borba za ženu* izmijenjen u kazališno primamljiv *Muš moje žene*.

Kada je sve bilo gotovo, Zidarić mi je rekao: "Evo, sada imaš tekst koji će i drugi glumci rado igrati u različitim sredinama."

I doista, u godinama koje su uslijedile zaredale su brojne izvedbe te moje komedije.

Pamtim Zidarićevu radost što sam se ja kao njegov autor, nakon prvih ozbiljnih drama, okrenuo humoru i komediji. On je smatrao da svakoj drami treba zrno humora, a kod komičnih likova moramo misliti i o njihovoj intimnoj drami.

Godine 1997. u Gradskom kazalištu Požega Zidarić je kao redatelj radio moju dramu *Ljubavi Georgea Washingtona*. Uz iskusnu požešku glumicu Milicu Nemeth tada je nastupila mlada amaterka, a danas perspektivna profesionalna glumica Ines Bojanić.

Predstava je za požeške prilike bila iznimno uspješna, s brojnim izvedbama u gradu i na gostovanjima, a

---

Milica i Ines igraju je sve do sada, već punih deset godina od njezina nastanka.

Te iste sezone Zidarić je u Požegi postavio i Tucićev *Povratak* s mladim amaterom, a danas profesionalnim glumcem ZKM-a Jasminom Telalovićem u glavnoj ulozi. Bila je to lijepa predstava, koju je požeška publika jako voljela.

Predan rad s mladima i uživanje u tome još više postaju logičnim znademo li da je Zidarić bio učiteljsko djetete. Istinski je znao uživati u uspjesima drugih.

Dobro je spomenuti još neke danas značajne mlade glumce koji su bili polaznici Zidarićevih tečajeva, kao što su Antonija Stanišić, Luka Dragić, Darija Knez i Anita Matić.

O Zidariću doista treba govoriti kao o velikoj kazališnoj osobnosti jer, ma što činio, kao glumac, pedagog, redatelj ili kazališni ravnatelj, sve je činio na dobrobit kazališta, kazališnih ljudi i kazališne publike, koju nikada nije podcjenjivao.

Držao je da glumci poput pisaca i redatelja imaju pravo i zadatak tumačiti ovaj svijet, našu suvremenost, naše radosti i tuge. Često je govorio da glumci današnjice, za razliku od glumaca iz davnih vremena, imaju ugled i društveni utjecaj koji prije nisu imali i da stoga u svojim intervjuima i javnim nastupima trebaju biti odgovorni i promišljeni.

Zidarić je bio čovjek dijaloga, sklon društvenom angažmanu, s ciljem da se ljudima od politike i moći objasni važnost umjetničke i kazališne slobode.

Nije mu bilo teško potrošiti sate i sate kako bi u neistomišljenika ostvario bar malo razumijevanja.

Imao je Zidarić građanske hrabrosti da kao prvi kazališni ravnatelj u Hrvatskoj, nakon dugih sedam godina šutnje, vrati na scenu Ivu Brešana.

Imao je hrabrosti polemizirati sa svim moćnicima koji su željeli ograničavati ili onemogućavati slobodu umjetničkog stvaranja i u najtežim vremenima.

Pored svih znanih djelatnosti kojima se Zidarić bavio, usudujem se u ovome tekstu spomenuti i jednu javnosti uglavnom nepoznatu. Naime, dulje od četrdeset godina marljivo je, iz dana u dan, vodio dnevnik. To je bio po najprije dnevnik glumca, ali i dnevnik ravnatelja, pedago-

ga, redatelja, čitatelja i nadasve dnevnik radoznaloga kazališnoga gledatelja.

U nekoliko navrata čitao mi je ulomke iz tog dnevnika. Pamtim lucidnost u zapažanju, briljantno promišljanje kazališta i kazališnoga poziva, faktografsko izobilje te predivne stilski izbrušene rečenice koje su odavale još jedan njegov talent – onaj literarni.

Za dvije godine navršit će se deset godina od njegove smrti i možda je to dobar povod da se do tada netko od teatrologa i izdavača odvaži prirediti knjigu s izborom Zidarićevih dnevničkih zapisa.

Ne sumnjam da bi u toj knjizi uživali svi ljubitelji teatra, jer bi svima nama na taj način bio omogućen Zidarićev zrcalni pogled u nedavnu kazališnu prošlost, preko čega bismo napokon u cijelosti doživjeli puninu osobnosti istinskoga kazališnoga zanesenjaka Krešimira Zidarića.

PREMIJERE  
MEDUNARODNA  
SCENA  
ONI KOJI  
DOLAZE...  
AKTUALNOSTI  
DRUGA  
STRANA  
VOX  
HISTRIONIS  
IZ POVIJESTI  
TEORIJA  
NOVE KNJIGE  
DRAME